

4 **Цікавий**
Василь Олійник
СТОР.

5 **Чемпіонат світу**
з програмування
СТОР.

8 **Сльозливе**
прощання з містом...
СТОР.

В обіймах ядра

З історії однієї з найпотужніших у минулому кафедр УжНУ

Олександр Сусік, Костянтин Попович та Олександр Окунев у лабораторії

Сьогодні, коли росіяни безвідповідально брязкають ядерною зброєю, цинічно обстрілюють енергетичну інфраструктуру України, дамокловим мечем навісає проблема гарантування безпеки атомних АЕС, а військовий потенціал держави стає чи не найбільшим вектором пріоритету її розвитку, тема ядерної фізики набуває особливої значущості. Свого часу цей напрямок науки активно розвивали в нашому університеті.

Відомо, 1966 року фізфак почав працювати як самостійний підрозділ у результаті поділу фізико-математичного факультету на фізичний і математичний. А в 1969-ому вже почала функціонувати й кафедра ядерної фізики, перейменована з кафедри будови речовини. Першим її завідувачем став уродженець Донеччини Володимир Шкода-Ульянов. Керував під-

розділом понад 20 років — до кінця життя. В Інституті атомної енергії імені І.Курчатова на початку 1950-их цей талановитий учений захистив кандидатську дисертацію, пов'язану з фотоядерними реакціями, а в 1967 р. (одним із перших на фізичному факультеті) — докторську дисертацію та здобув учений ступінь доктора фізико-математичних наук і вчене звання професора. Саме завдяки цій постаті Ужгород став одним із трьох (після Києва та Харкова) центрів розвитку ядерної фізики в Україні. Як згадує Василь Угрин, начальник СРБ УжНУ, В.Шкода-Ульянов поповнив кафедру талановитими викладачами — І.Запісочним, Ю.Ломсадзе, Б.Максимовим. Вони в майбутньому вирости авторитетними світилами науки, засновниками відповідних шкіл. А в цілому на кафедрі завдяки завідувачу троє учнів

захистили докторські й десятеро — кандидатські дисертації. Учений також сприяв побудові триповерхового корпусу з навчальною та науково-дослідною метою. Згодом тут було встановлено та введено в дію перший у краї прискорювач електронів бетатрон та єдиний в Україні потужний прискорювач електронів мікротрон. Це розширило горизонти досліджень у галузі, зокрема, фізики фотоядерних реакцій. А в підсумку дозволило організувати багато наукових експериментів, дослідних робіт, виконати чимало госпдоговірних робіт із позитивними наслідками для розвитку народного господарства.

Костянтин Попович, колишній працівник кафедри ядерної фізики, один зі співавторів університетського мікротрона (закінчив наш заклад у 1958 р.), із неабиякою теплою згадує рідне дітище:

«Це електронний, ядерно-фізичний прилад, покликаний прискорювати електрони. Починалося все з бетатрону, який теж прискорює електрони. Далі став до ладу мікротрон. У вакуумній камері катод випускає із себе електрони, далі вони захоплюються електричним полем (півмільйона вольт між двома пластинами) в основній частині мікротрона — резонаторі, розганяються й через вікно в останньому потрапляють у магнітне поле. Там завертаються, здійснюють коло й знову потрапляють у резонатор. Дістають чергові півмільйона вольт та рухаються за ще більшим радіусом. Знову набувають енергії, знову летять за збільшеним радіусом орбіти. Щоразу відбувається прискорення, аж поки електрони досягають кінця вакуумної камери».

Завершення на стор. 3

Шановні колеги, студенти, друзі!

Прийміть найщиріші вітання з Різдвом Христовим та Новим роком! Світле свято Народження Сина Божого вже понад два тисячоліття дарує людству віру в краще майбутнє, учить не втрачати надію торжества добра над злом, спонукає до милосердя. В умовах загарбницької війни росії проти нашої країни Різдво несе ще більше символізму, адже найпершою мрією кожного українця й найважливішим побажанням своїй родині та співвітчизникам у Новому році є Перемога, а за нею — і Мир та Свобода в усій Україні. Бажаю, щоб новий 2023 рік видався переможним у всіх сенсах: для нашої Батьківщини — над ворогом, для громадян — над тими стражданнями, які принесли окупанти на нашу землю. Разом до Перемоги!

Володимир СМОЛАНКА,
ректор УжНУ.

Останнє засідання вченої ради в 2022-ому

Традиційно засідання ректор УжНУ Володимир Смоланка розпочав із вручення дипломів, зокрема подякував працівникам. Згодом Олександр Шпеник, директор Українсько-угорського навчально-наукового інституту, розповів про науково-педагогічну діяльність підрозділу. Згадав, що в інституті викладають 4 професори, 18 доцентів, 13 старших викладачів та 2 асистенти. Підсумував і здобутки: капітальний ремонт гуртожитку, оновлення двох комп'ютерних класів, фізичної лабораторії, заснування фітнес-залу та актового залу, спеціалізованих аудиторій.

Своєю чергою, на засіданні Петро Горват, відповідальний секретар Приймальної комісії УжНУ, розповів про результати

вступної кампанії та окреслив завдання щодо неї в 2023 році.

Також були розглянуті питання щодо перейменування Центру підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників альма-матер, затвердження Положення про науково-навчальний інститут євроінтеграційних досліджень у новій редакції, корекції Положення про порядок розгляду кандидатур стосовно присвоєння вчених звань. Крім того, рекомендували до друку окремі видання, обговорили створення спеціалізованих вчених рад, аби в подальшому присуджувати звання доктора філософії тощо.

Тетяна ЛЕСЮК,
магістерка
відділення журналістики.

Високотехнологічний мультимедійний анатомічний стіл

Таке унікальне обладнання на медичному факультеті з'явилося завдяки проекту Чеської Республіки, який у 2020 році підготував відділ міжнародних зв'язків альма-матер. Саме тоді сусідня держава захотіла підтримати найініціативніші установи — заклади вищої освіти, факультети, що безпосередньо боролися з пандемією.

Мультимедійний анатомічний стіл — високотехнологічний інструмент віртуального розтину та візуалізації. Він містить високопродуктивну систему, обладнану великим сенсорним екраном. Це дає можливість медикам взаємодіяти з реальними

данними тіла в 3D. Він допомагає в дослідженні повного курсу анатомії. Отриманий стіл нині є найпотужнішим комп'ютерним пристроєм в університеті. Як розповіла Мирослава Лендьял, проректор із науково-педагогічної роботи: «Вартість столу — більш ніж 125 тисяч євро й усі витрати взяла на себе Чеська Республіка». А Олег Девіняк, заступник декана медичного факультету, додав: «Анатомічний стіл уже розташований на базі медичного факультету УжНУ».

Тетяна ЛЕСЮК,
магістерка
відділення журналістики.

Фото з офіційного сайту УжНУ

По-студентському вміємо дебатовати на рівні країни!

Завдяки ініціативі Ганни Мелеганіч, яка є директором Центру сталого розвитку УжНУ, доценткою кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій, координаторкою ВІ «Активна громада», першокурсники долучилися до дискусії щодо міських та університетських ініціатив.

Г.Мелеганіч упевнена, що в майбутньому дебати допоможуть студентам із вирішенням проблем та розвинуть здатність адаптуватися до складних ситуацій. Крім того, педагогиня нагородила переможця національних дебатів Віктора Пилипчука (ще один його колега Юлій Стойка саме займався волонтерством і

був у від'їзді). Для перемоги юнакові довелося продемонструвати знання з української мови, історії України та її Конституції; упоратися з питанням створення плану реінтеграції тимчасово окупованих територій та з громадськими слуханнями.

Катерина ЖЕРЕБАК,
«Погляд».

На факультеті здоров'я та фізичного виховання обрали декана

Науково-педагогічні працівники, допоміжний персонал і студенти безкомпромісно віддали голоси за Едуарда Сивохопа, кандидата педагогічних наук, доцента, якому довірили керувати підрозділом упродовж наступних 5 років.

На збори були запрошені ректор університету Володимир Смоланка, проректор із науково-педагогічної роботи Ігор Король, начальник юридичного відділу Василь Тимчак. Кандидат на посаду декана Е.Сивохоп презентував своє бачення стратегії розвитку факультету з урахуванням умов воєнного стану. Присутні підтримали програму розвитку нового очільника.

Валерій ТОВТ,
доцент кафедри
фізичного виховання.

Пішов із життя Андрій Моца

Не стало колишнього завідувача кафедри теорії ймовірностей та математичного аналізу, кандидата фізико-математичних наук, доцента А.Моца. Андрій Іванович помер 26 грудня на 87 році життя в результаті важкої недуги. Народився 2 вересня 1936 р. на Закарпатті, у селі Шом, що на Березівщині. У 1953-ому закінчив Ужгородську СШ № 1 ім. Т.Шевченка, через 5 років — математичне відділення фізико-математичного факультету нашого вишу. Відтак працював учителем математики, а в 1964—1967 рр. був аспірантом кафедри математичного аналізу (спеціальність «Теорія ймовірностей»). Далі трудився асистентом, старшим викла-

дачем кафедри математичного аналізу. 1982 року в Києві захистив дисертацію «Граничні теореми для випадкових полів з умовно незалежними природними ступенями кандидата фізико-математичних наук. У 1986 р. став доцентом кафедри, а через два роки здобув і відповідне вчене звання. Тоді ж очолив рідний підрозділ, читав лекції, вів практичні й семінарські заняття з різних математичних дисциплін.

А.Моца відзначався не тільки високим рівнем знань, а й людяністю, толерантністю, життєвою мудрістю. Завжди допомагав вихованцям та радів їхнім успіхам, здобув авторитет і серед колег.

Висловлюємо глибокі співчуття рідним та близьким. Хай земля буде пухом шановному Андрію Івановичу.

Не стало Анни Печори

Відійшла з життя А.Печора, котру в альма-матер знали як методистку й викладачку стародавньої історії. Із п'ятдесяти років педагогічного стажу сорок жінка присвятила студентам УжНУ. Ось як про неї відгукнулася Надія Керецман, завідувачка кафедри археології, етнології та культурології, доцентка: «Мій перший семінар —

Анна Михайлівна. Моя робота на кафедрі історії Стародавнього Світу і Середніх віків — Анна Михайлівна. Це — дебати, дискусії; десятки ксероксів статей із періодики — «почитай, тобі буде цікаво, це твоя тема...»; це — десятки студентів, про проблеми, негарзди яких знала, якими опікувалася, бо то діти... Вона — історичний фа-

культет. Ним жила. Допомогала колегам, наставляла, сама вчилася... Ця жага нового — щось унікальне. Мій чоловік назвав її душею істфаку...»

Хай же тепер душа Анни Михайлівни покоїться. Вічна їй пам'ять від усіх тих, кому вона допомогала, хто її знав...

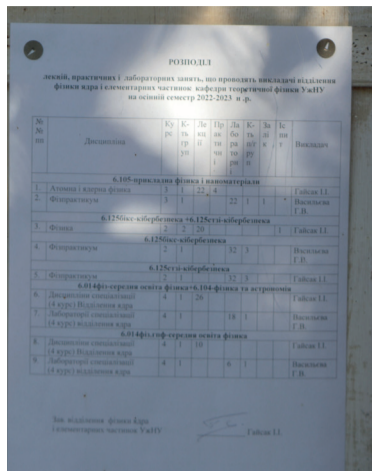
Катерина ЖЕРЕБАК,
«Погляд».

В обіймах ядра

3 історії однієї з найпотужніших у минулому кафедр УжНУ

В.Шкода-Ульянов

Розподіл занять ще діє

К.Попович біля мікротрона

Початок — на стор. 1.

Щоб далі з прискореними електронами робити експерименти, їх підводять до вивідного каналу у вигляді антимагнітної труби. На виході потрапляють у вікно з тонкого металу, пробивають його й вилітають назовні. Цим і завершується весь процес із прискореними електронами. «Краса мікротрона в тому, що електрони виводяться з нього й далі з ними проводять найрізноманітніші експерименти», — зазначає Костянтин Дезидерійович. До прикладу, ставлять магніти, повертають, спрямовують на певний об'єкт. Так, скажімо, на електронних прискорювачах тестували на стійкість технічні об'єкти, які повинні були працювати у відкритому космосі, щоб не виходили з ладу при бомбардуванні електронами з високим шари сонячної системи.

Про В.Шкоду-Ульянова К.Попович згадує з особливою теплою: «Дуже енергійна людина. Приїхав з алюмінієвим диском, на який нанесли трішки радію, щоб мати хоч щось радіоактивне та можна було тестувати якісь прилади. Оце й була вся на той час ядерна фізика».

Утім, кафедральний підрозділ став швидко зростати. Зі всесоюзного об'єднання «Ізотоп» замовляли радіоактивні речовини. На одному з трансформаторних заводів радянської країни побудували перший прискорювач електронів. Згодом він застарів, і К.Попович узяв участь у будівництві двох мікротронів на заводі при одному грошовому інституті під керівництвом майбутнього лауреата Нобелівської премії Петра Капиці. Один із цих мікротронів дістався Ужгородському університетові фактично безкоштовно. «Три роки копалися там фанатично, — згадує Костянтин Дезидерійович. — Але був результат».

Із вишів тодішньої всесоюзної країни молодому ужгородському ЗВО стали надсилати нове обладнання. Відтак почали закуповувати й власним коштом. Мали стимул. Радянський Союз змагався зі Сполученими Штатами в ядерному озброєнні, космічних об'єктах, далі — у ядерній енергетиці. Потрібні були відповідні прилади, кадри. І Ужгородський університет увійшов до списку тих вишів, які взялися вирішувати цю проблему. «Особливо значущим став розвиток матеріалознавства з погляду стійкості до радіаційних пошкоджень. І не лише у військовій сфері, а й у

ядерній енергетиці, де матеріали повинні витримувати великі дози радіації. Найцінніші результати засекречували. Академія наук активно виділяла кошти на розвиток ядерної фізики», — розповідає К.Попович. Він також згадав цікавий іще з часів Другої світової війни факт. Тоді перестали публікувати наукові статті, пов'язані з ланцюговими реакціями. Один із молодих учених написав Сталіну листа, що це не просто так — найімовірніше, ведуть дослідження в галузі створення атомної бомби. Лист генералісимуса прочитав, питання доручив вивчити Л.Берії. Той викликав І.Курчатова із Севастополя. Інших перспективних учених зібрали. «Поставили завдання розробляти цей напрям. Спочатку інформаційно — шукати відповідні повідомлення. І в 1942 році американці вже мали реактор. Він давав можливість працювати з плутонієм. Успішно трудилися німці. Але британці спільно з норвежцями рознюхали та сформували диверсійні групи, які знищили в Норвегії джерело важкої води, без якої не міг працювати реактор. Франція ж була окупована. А японці теж щось довідалися, хоч значних успіхів на той час не досягли», — згадує К.Попович.

Отож і в Радянському Союзі робили ставку на прилади. Мало тільки генерувати випромінювання. Необхідно було його реєструвати. А для цього й потрібно вдалась устаткування — для фіксації електронів, гама-випромінювання, вивчення різних можливостей. Ось чому ядерна фізика стала стрімко розвиватися. Відомий факт: італійський та радянський фізик Бруно Понтекорво запропонував метод нейтронного каротажу для розвідки нафтоносних районів. У труби для видобутку нафти запускали нейтронне джерело. У результаті цього нейтрони викликали радіоактивність нерадіоактивних речовин. У процесі просвічування без свердління можна було дізнатися, що коїться за стінкою труби. Так, до прикладу, встановлювали межі розташування води й нафти. У результаті дізнавалися, де далі просвердлити, щоб відкачати чорне золото. Це лише в одній геології. «У нас навіть дисертацію за такою темою виконували. Робили експеримент із використанням бочки, труби, піску, води й здійснювали відбивку рівня водяної межі. Економія державних коштів виходила колосальною на таких розробках. До речі, на Закарпатті

трапився випадок. У геологів місцеві діти поцупили таке нейтронне джерело, розбили його, у результаті чого 9 осіб загинуло. Геологи прибули в радіологічну лабораторію. Довелося до них виїжджати на місце й іще з двома колегами зібрати залишки того нейтронного джерела. А кількість, яку здатна нести муха, може вбити людину! Ідеться про полоній — ним росіяни в Лондоні вбили Олександра Литвиненка, колишнього офіцера ФСБ та КДБ, котрий критично висловлювався про корупцію в уряді. Отож ми збирали залишки того нейтронного джерела. І на щастя, я тут, хоч у мене були свої нещастя», — ділиться спогадами М.Попович.

Загалом дослідження вели в умовах секретності. Комітет державної безпеки ретельно стежив за підбором кадрів. Замовлення надходили закритою поштою. Наприклад, від військових. Із таким формулюванням: «Просимо провести дослідження радіоактивної стійкості...» Стільки-то годин у такому-то місяці. «Я потім планував річний план, віз до військової частини під Москвою, у штаб космічних військ СРСР. Звіти привозили, як ми називали, чорні ящики з невідомими об'єктами. Завдання полягало в тому, щоб подати поле опромінення 50x50 сантиметрів із рівномірним опроміненням електронами з відомими густиною, енергією. Із заводів, конструкторських бюро фахівці приносили прилади й контролювали свої об'єкти. Ставили туди. Ми обмірювали. Опромінювали. Спочатку на запропоновані дози, а потім до кінця, поки об'єкт не «помре». Тоді ставало зрозуміло, скільки радіації він може максимально отримати». Різні досліді робили. Лікарі, біологи приходили... І наша кафедра забезпечувала потоки частинок», — додає Костянтин Дезидерійович.

Випадки були справді унікальними. Завод «Атоммаш» отримав завдання — поставити 100 реакторів для підводних човнів. Але виникла проблема — просвічувати стінки реакторів, які розташовувалися у великій чаші десь 20 метрів заввишки з товстої сталі, що не ржавіє. Природно, посудину зварювали зі шматків сплаву. Але шви близько 100 міліметрів не вдавалося просвітити нічим. Зовсім тонкі «брав» рентген. Більші — ще вийшло ізотопами. Засвічували, фотографували, дивилися. Шов красивий, рівний — добре. А якщо порожнеча в ньому — то вже дефект, який

може призвести до катастрофи в підводному човні. «Отож на рівні держави існувала проблема — просвічування великих товщин швів, — поділився ще спогадами К.Попович. — І я отримував завдання на «Атоммаші» у Волгоградську. Американці, британці мали своє обладнання, але на його продаж накладали вето, щоб десь не потрапило до Союзу й у такий спосіб пригальмувати випуски радянських підводних човнів. Тому і їздив, бо купити не можна було. Саме випускали лінійні прискорювачі з довгими трубами, де розганяли електрони по прямій. І ними вдавалося просвічувати. Американці на базі лінійних прискорювачів будували свої прилади. Я на ВДНГ зустрічався з одним американським діячем (знайшов до нього підхід), котрий брався такі прилади продавати. Ціна: від пів до півтора мільйона доларів. Шукали спроби купити навіть через Фінляндію. Але вето на придбання подолати таки не вдалося... Тому нам ставили завдання розробити щось, що допоможе вирішити цю проблему. Ми пропонували на базі мікротрона. У ньому вдавалося сфокусувати пучок електронів у точку. А чим більше точковий такий пучок, тим яскравіше джерело й різкіше видно об'єкти. Зокрема, і красиво вдавалося розгледіти оту пустоту в шві зварювання».

Олександр Окунев, завідувач навчально-наукової мікротронної лабораторії УжНУ, також зазначає: «Кафедра заробляла дуже багато грошей. І всі прилади, які в нас є, то переважно за рахунок госпдоговорів, які ми мали впродовж функціонування підрозділу. Принаймні відкопи я працюю (а це з 1976 року) аж до 1991-ого. Спільно трудилися з різними багатими організаціями, переважно з військовими. Я, до прикладу, керував одним госпдоговором на 5 мільйонів карбованців. Це в цінах того часу! Із розпадом Союзу госпдоговори, на жаль, зникли. Замовлення робили тільки студенти, які в нас навчалися. Тобто викладачі мали теми, і здобувачі фаху біля педагогів виконували ці теми. Переважно готували бакалаврські та магістерські роботи. А в останні 2–3 роки й студентів уже майже нема. Адже здобувачі фаху приходять після третього курсу, коли розподіл іде ще й на інші кафедри. Апаратура складна, людей мало. Залишилося нас тільки двоє. А на одному лише мікротроні трудилася група з 13 осіб. На бетатроні —

ще 9 працівників. Скорочували з виходом на пенсію та в разі смерті. Маленька зарплата перешкоджала. Скажімо, у кінці 1980-их були талановиті хлопці, але через скромні заробітки пішли», — зазначає О.Окунев.

Та оптимізм на фізфаку зберігають. По-перше, тепер набрали рекордну кількість вступників. По-друге, підтримують контакти з біологічним, медичним факультетами. У 2006 р. внаслідок приєднання кафедри ядерної фізики на кафедрі теоретичної фізики створили відділення фізики ядра та елементарних частинок. У серпні 2022-ого відбулася реорганізація, і названу лабораторію перевели в підпорядкування проректору з науки та наукової частини. Можливо, це теж стане імпульсом для розвитку. Час покаже. Крім того, Володимир Лазур, декан фізфаку, зазначає: «Україна не має ядерної зброї, але при такому імперському суцільові може виникнути потреба її відтворити. Зрештою, у нас є об'єкти ядерної енергетики. У кремлі погрожують Україні та всьому світові блискавичними ядерними ударами через ймовірне розширення НАТО. Повністю ігнорувати таку загрозу не можна. У зв'язку з цим доценти відділення фізики ядра та елементарних частинок Ганна Васильєва й Руслан Плекан опублікували на сайті УжНУ та в соціальних мережах відеоматеріал «Рекомендації щодо дій у випадку ймовірного застосування ядерної чи хімічної зброї». Ці рекомендації не втрачуть актуальності після звернення війни теж, оскільки небезпека терактів із застосуванням зазначених видів зброї залишиться високою. Це не злякування чи нагнітання ситуації, а констатація того факту, що фахівці ядерної фізики, яких в Україні залишилося кілька десятків, будуть ще актуальніші. Тим паче, й інші наукові галузі потребують досліджень у напрямі ядерної фізики. Від космосу — до розвитку біорізноманіття та медицини. Для України зараз особливий час, коли вітчизняна фізична наука переважно орієнтуватиметься і на військові розробки, і на наукоємні технології. У довготривалій перспективі держави, які першими перейдуть на використання термоядерної енергії, фактично назавжди забезпечать собі енергетичну незалежність. Дослідження науковців фізфаку в царині керованого термоядерного синтезу та фізики плазми належать до пріоритетних напрямів розвитку сучасної науки й сповна відповідають інтересам національної безпеки та оборони України».

Прискорений поступ сонячної і ядерної енергетики диктуватиме попит на висококваліфікованих інженерів, технологів, робототехніків, а також науковців у галузі фізики ядра. І ми приречені бути в його обіймах...
Р. С. Удячний Олександрові Сусіку, випускнику фізичного факультету, за сприяння в створенні цього матеріалу.
Володимир ТАРАСЮК,
 «Погляд».

Цікавий Василь Олійник: «У військових дім — там, де служиш»

ФІЛІЖАНКОВІ РОЗМОВИ

Арткав'ярня... На стінах — твори образотворчого мистецтва, народжені під знаком абстракціонізму. І тепла, зовсім не офіційна розмова за філіжанкою кави з військовим — Василем Олійником — полковником, завідувачем кафедри військової підготовки. Спойлер: в інтерв'ю — про те, який у військових головний азарт, про психологічну напруженість прикордонників, про улюблені вулички Ужгорода для уродженця Бахмута...

— **Василію Васильовичу, як стали військовим?**

— Я народився в місті Бахмут (у минулому — Артемівськ) Донецької області. Проживав навпроти військової частини. Усе дитинство минуло там. Закінчив на малій батьківщині школу. Пішов до армії.

— **Продовжили родинну династію військових?**

— Ні. Мої батьки — прості люди. На жаль, їх уже немає. Я започаткував військову династію Олійників. Сини пішли моїм шляхом. Старший — теж полковник.

— **Тоді тим паче цікаво, чим привабила військова справа...**

— Розумієте: коли постійно й змалку перебувати біля військових, серед них, то це впливає на свідомість. Просто відчував готовність стати одним із таких. Закінчив Донецьке військово-політичне училище (здобув середню військову освіту), далі — Хмельницьку академію (вища військова освіта — оперативно-командний рівень). Туди вступив, маючи звання майора.

— **Що найважче у військовій справі?**

— Мабуть, тримати себе у формі: і фізичній, і психологічній. Необхідно постійно бути лідером у житті — для себе та для оточення. Слід постійно ставити перед собою мету й досягати її. Мене завжди цікавила психологія. Я — кандидат психологічних наук. Захистив кандидатську

дисертацію про психологічну напруженість прикордонників.

— **Гм... А чому саме прикордонників?**

— Був одним із них. У 1998 році, після закінчення служби в місті Чита, постав перед вибором: проходити військову службу в росії чи їхати на Батьківщину. Повернувся додому. Україна здобула Незалежність. Став прикордонником. У військових дім — там, де служиш. Я — українець. Не шкодую ні про що. Армії віддав 36 років. Пройшов усі щаблі посад. Закінчив службу головним психологом прикордонних військ України.

— **У чому головна психологічна напруженість прикордонників?**

— До прикладу, обмаль часу на прийняття рішень, обмеженість місцем несення служби, зустріч ворога тощо. Цікаво було вивчати цей стан. Я мав добру наукову базу для досліджень. Усе сприяло написанню дисертації. Захищав у Донецьку.

— **Як до УжНУ потрапили?**

— Проходив військову службу в Чопі на початку 2000-их. Отримав тоді квартиру від держави в Ужгороді. До того був у Львові, перед тим — в Алчевську Луганської області. Я був російськомовним. Переїжджати до Західної України було рішенням непростим. І не настільки важким для мене, як для родини. Я — кандидат між Харковом і Львовом. Радикальним видалося

рішення. Після служби в Чопі ще був Житомир, Київ і багато інших міст. Коли закінчив службу в 2014 році, міркував, куди переїжджати жити. Спробував стати доцентом кафедри психології в УжНУ. Був грудень, педагогічне навантаження давно розподілене. Сказали звернутися у вересні. Але проректор Олександр Рогач запропонував на початку 2015-ого розпочати створення кафедри військової підготовки. Тоді й відкрили чотири спеціальності й набрали студентів.

— **Мабуть, численні переїзди давалися важко... Як адаптувалися до нових місць?**

— Ви раніше питали, що найважче у військовій службі. А я б хотів ще додати про найбільшу захопливість професії. Це — спілкування з людьми, уміння віднаходити в них щось цікаве, мотивувати до виконання їхнього військового обов'язку. А взагалі так... Військова служба дуже важка. Я із сім'єю переїжджав, мабуть, 17 разів. Підвищення, службові переміщення... Мені було простіше, ніж родині. У військових завжди є азарт: нове місце. Ставлять собі нову планку. Новий обсяг, нові люди. Головне, аби тебе розуміли, незважаючи на звання, яке вимагає відповідальності.

— **Які найголовніші свої здобутки виокремили б?**

— Я себе називаю людиною порядку. Було б по-іншому — не було б здобутків. У мене три сини. Головне напрацювання — те, що вони стали добрими синами нашої країни. А ще, звісно, — відкриття кафедри військової підготовки. Коли розпочинав, то взагалі нічого не було. Із чого почати? Як знайти людей на посади, котрі б жили цією справою? Не обійшлося й без помилок, але зараз уже вдалося сформувати такий колектив, котрий розуміє мене, а я — колег...

— **Які головні вимоги до викладачів кафедри?**

— Основна: вони мають бути військовими. До речі, 24 лютого п'ятеро педагогів пішли, не вагаючись, виконувати обов'язок перед Батьківщиною.

— **Яку найневичнішу зброю тримали в руках?**

— Я відповім про головну мою зброю. Це — переконання підлеглих у виконанні обов'язку. Завдяки досвіду то вдається. Психологія дуже допомагає.

— **Військові живуть за визначеним порядком на службі. Удома теж?**

— Звісно!

— **А як це сприймає родина?**

— Дружина моя теж із Донецчини. Ми одружилися ще тоді, коли я був курсантом. Вона поїхала зі мною. Хоч це тоді була рідкість: наважитися залишити таке велике місто й помандрувати в невідомість.

— **Ви народилися в одному крайньому куточку України, нині живете в іншому. Коли вперше прибули на Закарпаття, у чому відчули головну різницю?**

— У ментальності. Різні цінності. Для людини із Заходу на першому місці — життя, родина, релігія, любов.

— **Перелічене — саме, мабуть,**

те, чого нас навчила найдуже цінувати впродовж року війна... Що Ви думаєте про це повномасштабне вторгнення?

— Ну, я не хочу поповнити ряди диванних експертів. Але я впевнений у тому, що такий народ, як українці, важко перемогти. Перемога буде за нами. Хотілося б найскоріше. Але не все так просто. За час існування нашої кафедри від 60 до 90 її випускників — на війні. Один нещодавно на три дні приїхав у відпустку й завітав на кафедру. Для мене як для завідувача дуже цінний зворотний зв'язок. Бачу: мети, яку ставив, досягнув. Запропонував виступити перед аудиторією. Випускник залюбки поспілкувався зі студентами. Через місяць після цього приїхав наш викладач. І теж одразу відвідав кафедру. Приємно: ця зустріч відбулася після перемоги наших військових під Херсоном. Теж організували спілкування з молоддю. Потрібно було бачити очі студентів. Думаю, такі миті переконали здобувачів фаху в обранні правильної спеціальності.

— **Які в Україні традиції військової честі?**

— Якщо військовий сказав: «Честь маю», він її дійсно має. Сказав — зробив.

— **Ви — прихильник думки, що порядок у державі можуть навести тільки військові?**

— А в нас у країні є порядок. Путін сподівався, що немає. Помилився...

— **Ази цього порядку формують і заклади вищої освіти, зокрема й кафедра, яку очолюєте. Як у Вас стосунки між викладачами та студентами, зважаючи на європейську тенденцію легкості, вільності?**

— У нас підрозділ особливий. Стосунки між викладачами й студентами — статутні. Молодь прийшла на кафедру за покликом душі. Добровільно. Кафедра працює задля студента. Завжди в якихось складних ситуаціях стаю на бік молоді. Викладачі це знають, не ображаються. Намагаємося створити максимально комфортні умови для тих, хто навчається. У нас є командири взводів. Даємо змогу всім побути в цій ролі, проводимо ротацию. Студент на практиці здобуває й досвід керівництва. У військових є привітання «Бажаю здоров'я». Коли я бачу в місті випускників — не відвертаюся, натомість кажуть: «Бажаю здоров'я, товаришу полковнику». Це надихає ще більше вкладатися в роботу. Кафедра жодного дня не була в онлайні з 24 лютого. Та й у період карантину теж. Наш навчальний день — п'ятниця. Студенти приїжджають (на кафедрі — тільки та молодь, яка здобуває фах на інших факультетах і водночас опанує військову справу — прим. авт.) із Хуста, Міжгір'я, Львова. Здобувають знання й повертаються на тиждень знову додому.

— **Розкажіть трішки про розпорядок п'ятниці...**

— О 8:00 — шиккування, привітання, віддання розпоряджень. Потім за розкладом проводимо заняття. Більше акцентуємо на практичній складовій. Студенти вчаться правильно тримати

зброю, користуватися нею, захищатися, захищати свою Батьківщину. У нас є різні військово-спеціальності. Якщо брати командира взводу, то потрібно навчити його бути командиром. Якщо він віддає розпорядження — повинен за них і нести відповідальність. У військових усе пов'язано із життям. Можна віддати команду й згубити людину. Тож навчаємо, як правильно діяти в різних ситуаціях.

— **Скільки нині студентів у Вас?**

— 250. У нас два роки триває навчання. Переважно вступають хлопці, але є й дівчата. Вони здебільшого цікавляться військовою психологією: як комунікувати, розуміти людей.

— **І після завершення війни потреба у військових психологах ще більше зростатиме...**

— Людина знімає військову форму — і їй важко адаптуватися до мирного життя. Тож потреба в психологах точно буде. Але військові психологи потрібні й під час ведення бойових дій: повинні налаштувати на виконання завдань. Утім, не думаю, що війна — основний чинник, який впливав на вибір абітурієнта.

— **Наскільки змінює військова кафедра студентів?**

— Змінює. І не тільки в плані дисциплінованості. Шліфується, зокрема, і готовність до змін. Для декого важке рішення — збрить бороду, але ми переконуємо. Після двох років навчання в нас говоримо: військова людина — така ж, як цивільна. Тільки свідоміша, витриваліша, сумлінніша, готова до пожертви.

— **Які головні життєві принципи у Вас?**

— Жити й радіти кожному дню.

— **Як відновлюєте сили?**

— Люблю поїздки за кордон, пізнавати щось нове; професійну риболовлю обожною; навіть просто вдень пройтися вулицями, особливо липовою алеєю. Люблю Львів, Краків, Кошиці. Пригадую: п'ять років служив у Німеччині. Із відмінностей — ми дуже любимо жити. Людина із Закарпаття буде важко працювати для того, щоб прогодувати свою родину, щоб мати дім...

— **Ви — кавоман, оскільки й сьогодні замовили каву?..**

— День починається з кави. Однак, зважаючи вже й на вік, ставлю собі обмеження в кількості її споживання. Каву люблю всюди: у Німеччині по-своєму особлива, львівська має свій смак, ужгородська — традиційна.

— **Чого прагнете в новому році?**

— Хочу, щоб усі негаразди закінчилися. Щоб коли зійде зірка — це була зірка Перемоги. Більшість свят я проводив на службі, сім'я зустрічала без мене. Тому не маю особливих спогадів про Новий рік. Віддаю перевагу тому, щоб святкувати Різдво 25 грудня.

— **Що ж, хай справді закінчаться негаразди... Чекаємо зірки, яка освітить нашу Перемогу!**

Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

Із миру по нитці

Різдвяні дива в гуртожитку № 4

Гуртожитський осередок нав'язав полотен на непоганий різдвяний светр добрих історій. За прикладом святого Чудотворця втілювали любі серцю справи. Адміністрація студмістечка подала ідею створити прямісінько в холі ядро різдвяного настрою — придбала зелену красуню. Добродії подарували іграшки. Внутрішньо переміщені особи принесли гірлянди та подовжувач. Наряджали всім дружним колективом. Як нагороду отримали кольорову «Фанту» «із заначки» коменданта.

Чудово знаєте самі: добро повертається сторицею. І про подібні вчинки забувати не слід. Студентка, яка колись проживала в гуртожитку, нині повернулася, щоб створити свято. Передала майже 60 подарункових наборів для дітей. Напередодні жителі студмістечка й зібралися наряджати ялинку, а наступного дня колишня ужнівка запросила

Миколая, аби привітати малечу та роздати презенти. Дітки декламували віршички, виконували пісні. Були також справжні силачі, які віджималися. За словами коменданта Юрія Бобика, усі доклали зусиль, щоб заслужити солодких подарунків.

Створювали добрий настрій не тільки собі, а й іншим. На свято Миколая комендант Юрій Юрійович, в.о. голови студентської ради УжНУ Віолетта Федорко, голова студентської ради Навчально-наукового інституту хімії та екології Олександр Ленд'єл, голова студентської ради гуртожитку Ніколетта Саєнко, бібліотекарка гуртожитку Марина Медвідь, трьохкурсниця філологічного факультету Валерія Мацола завітали у Вільшанський дитячий будинок-інтернат (Хустський район), де проживають люди з порушенням розумового розвитку (від

4 до 45 років). Сьогодні там перебуває 196 людей. Почали збір спершу між студентами. Потім долучилися профком, студентська рада. Установили урну на прохідній гуртожитку. Брали участь і ВПО. Автобуси для поїздки надав університет. Зібрали близько 14 тисяч грн. Закупили 110 кг прального порошку (попередньо зверталися до дирекції школи), 200 пляшок солодкої води, 3 ящики бананів та стільки ж — мандаринів, 8 ящиків печива й солодошів.

Також малеча, котра тимчасово проживає в гуртожитку, долучилася до акції «Подаруй іншій дитині іграшку». На прохідній установили коробку, і охочі приносили речі. Потім передали тим, хто цього потребує.

Юрій Юрійович додає: «Торік голова студентської ради запросила мене приєднатися до поїздки, яку вони організували. Їхали в той же інтернат. Вирішив

зробити так і цього року. Подав ідею, долучилося багато охочих. Мені дуже сподобалося ставлення директора. Ми приїхали, самі роздавали подарунки, спілкувалися. Керівник супроводжував, згодом розмовляли в його кабінеті, трішки розповів про життя цих дітей. Хочемо зібратися знову на Великдень, як і планували минулого року. Однак через початок повномасштабного вторгнення не вдалося. Їхати в те село дуже далеко, ми витратили весь день, тому рідко хто наважується. Психологічно також складно, але цим людям потрібні підтримка та спілкування».

Не забувайте: утілювати добрі справи значно приємніше, ніж отримувати їхні плоди. А об'єднавшись, можна по ниточці, як я вже зазначала вище, зв'язати велике полотно любові.

Тетяна ЛЕСЮК,
магістерка
відділення журналістики.

Торгівля

людьми

Як не потрапити в ситуацію...

Інспектори Управління інспекційної діяльності в Закарпатській області Західного міжрегіонального управління Держпраці в межах інформаційної кампанії «Виходь на світло» із протидії торгівлі людьми на платформі «Західна» залізничного вокзалу в Мукачеві проінформували громадян, серед яких були й студенти Ужгородського національного університету, про головні прояви торгівлі людьми.

Крім того, під час інформаційно-роз'яснювальної роботи посадовці Управління акцентували на ознаках торгівлі людьми й маркерах безпеки протидії. Ознайомили з терміном «торгівля людьми» та поняттями, видами, формами експлуатації людини. Також розповіли, як не стати заручником такої форми сучасного рабства й куди звертатися за потреби.

Головні інспектори роздали актуальні листівки з відповідною тематикою з указаними контактами відділів безпечної міграції та протидії торгівлі людьми, Національної гарячої лінії з протидії торгівлі людьми та консультування мігрантів в Україні, а також контакти посольств України в Польщі, Румунії, Словаччині, Угорщині.

Тетяна ЛЕСЮК,
магістерка
відділення журналістики.

Чемпіонат світу з програмування: півфінальний тріумф ужнівців

12 студентів, які опановують спеціалізацію «Комп'ютерні науки» на факультеті інформаційних технологій, виступили у півфіналі чемпіонату світу з програмування. 75 команд представляли 43 вітчизняні університети, і в числі учасників були наші хлопці. Вони з чотирьох колективів, а саме: «UzhNU_Olds» (посів 2 місце серед українських учасників), «UzhNU_Zuyagoda» (увійшов до чільної п'ятірки), «UzhNU_Roman_Empire» (15) та «UzhNU_PEPЕ» (31). Тренери — Олександр Міца, завідувач кафедри інформаційних управляючих систем та технологій, професор, і Сергій Вапнічний, старший викладач цього ж підрозділу.

До найкращої команди алма-матер увійшли: Ярослав Булина, аспірант, Іван Фекете, магістрант, та Ілля Кривов'яз, першокурсник. Із двома з них мені вдалося поспілкуватись. Ось що, зокрема, переможці розповіли...

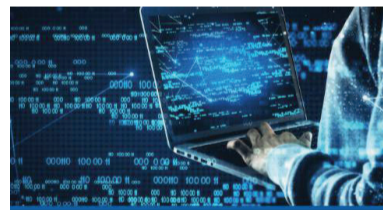
«Я б не сказав, що було важко. Швидше навіть легко. Ми не сперечалися, не кричали одне на одного, як іноді може трапитися в командах; тому все було чудово. Звичайно, не завжди погоджувалися, бо маємо різні погляди, але обговорювали та віднаходили компроміс. Як команда, ми розуміли: кожен із нас окремо є професіоналом, проте основна складність — навчитися співпрацювати, виробити спільні правила гри так, щоб

використовувати наші здібності максимально ефективно. Ось ця стратегія й забезпечила результат», — поділився враженнями Іван Фекете.

— Наскільки военний стан вплинув на проведення змагань?

— Перший етап збігся з потужними ракетними обстрілами всієї території України, і учасники не могли надсилати свої розв'язки, тож час змагань збільшувався з урахуванням тривалості повітряних тривог. Поширеною проблемою стало відімкнення світла та відсутність зв'язку в деяких учасників. Під час проведення півфіналу це явище набуло масового характеру й не могло не вплинути на емоційно-психологічний стан та можливість виконувати завдання. Зважаючи на це, команди з України брали участь у півфіналі чемпіонату світу в окремому заліку. Ми знали, що наші шанси на успіх реальні, але розуміли: потрібно чимало попрацювати. По-перше, склад команди порівняно з минулим сезоном оновився, і потрібно було навчитися співпрацювати. По-друге, виникла потреба в серії тренувань, щоб досягти необхідної для змагань форми. Адже програмування під час навчання в університеті чи на роботі відбувається в спокійній атмосфері, а в умовах суперництва — за напружених обставин, із великою кількістю задач.

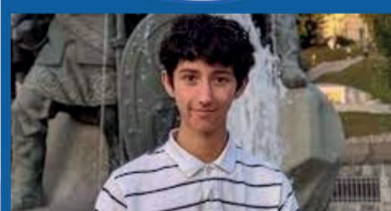
— Що найбільше запам'ятовується?

— Момент інтриги на останній годині змагання. Тур зазвичай триває 5. Наприкінці таблицю «заморожують» — учасникам не показують актуальних результатів упродовж завершальних 60 хвилин: залишаються лише підсумки четвертої години баталій. Це додає інтриги, оскільки результати інших команд не відомі й складно зрозуміти, чи достатньо кількості задач ви розв'язали, щоб перемогти. Ми неочікувано для інших розв'язали дві задачі під час «заморожки», що й дозволило здобути друге місце.

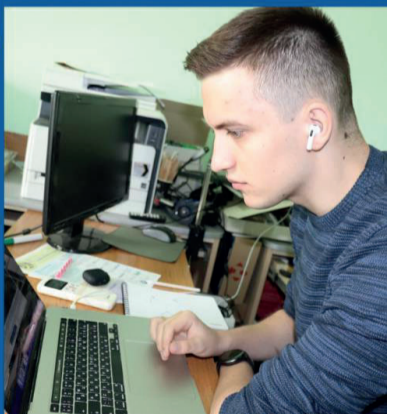
А ось що додав Ілля Кривов'яз:

— Через военний стан було важко сповна віддатися кодингу. Мені здається, в інших була

схожа ситуація. Але проблема не лише в цьому. Виникали й технічні нюанси. Наприклад, на змаганні в нашого члена команди виникали перебої зі зв'язком, що позначалося на комунікуванні. Та на початку, коли тільки сформувалася наша команда, я знав: ми є дуже сильними, тож щонайменше проб'ємося до півфіналу чемпіонату світу. Але про фінал іще не думали. Пригадую, як перед першим етапом запитував своїх, чи будемо дуже серйозно готуватися й наскільки далеко плануємо просунутися. І в той момент зрозумів, що в нас дійсно є реальні шанси потрапити до фіналу, а слова одного з наставників тільки підтвердили це.

— А тобі що найбільше за-

пам'яталося зі змагань?

— Теж остання година змагання. Коли ми розуміли, що потрібно вирішити щонайменше дві задачі, а ідея розв'язку була тільки на одну (і до того ж ми її не вирішили, оскільки зрозуміли: не встигнемо реалізувати), то виявилася дуже напружена ситуація. Однак не падали духом. Навпаки, навіть ще більше зібралися. Найкраще було те, як на останніх п'яти хвилинах заслали задачу. Ці емоції, які тоді відчули, просто не передати!

Що ж, залишається побажати хлопцям та їхнім тренерам підкорення нової вершини — фінальної!

Катерина ЖЕРЕБАК,
«Погляд».

Життєву «п'ятірку» святкує Василь Путрашик!

ВІТАННЯ

Мовознавець, який на професійному рівні спілкується з комп'ютерними кодами. Технічними й гуманітарними здібностями вміло жонглює (погодьтеся, такий симбіоз дається не кожному) уже не один десяток. 26 грудня мав ювілей, тверді 50! Василь Путрашик — старший викладач кафедри журналістики, адміністратор і головний редактор сайту «Медіацентр». Урівноважений, водночас чуйний, готовий простягнути

руку допомоги. Зрештою, і нашої редакції справжній друг, котрий завжди відгукнеться на будь-яке прохання. Василь Іванович — без сумніву, справжній знавець своєї справи, намагається знаходити підхід до кожного студента. Бажаємо, аби ці навички, бажання робити все на «відмінно» ніколи не згасили життєві обставини. Злагоди, миру, любові, злагоди та здоров'я!
Редакція «Погляду».

Бабуся Ганнуса та її пригоди

Літературно-художнє видання «РІК-У» анонсувало нову книжку для маленьких читачів — «Казки та легенди бабусі Ганнусі». Видання розраховане на дітей віком 3–12 років і сформоване з казок та легенд, зібраних та впорядкованих від Марії Петах і Пелагеї Бобонич. Ці зразки записала Ганна Бобонич, а впорядкував та підготував тексти, здійснив їх коректуру Петро Бобонич.

Книжку адресовано філологам, історикам, етнографам, викладачам та студентам закладів вищої освіти, учителям і учням загальноосвітніх шкіл, загалом усім, хто шанує народнопоетичну творчість.

Понад 100 казок і легенд із великим розмаїттям сюжетів раджу прочитати особливо

маленьким дітям. У пропозованих творах — важливий повчальний зміст та історичні персонажі.

Катерина ЖЕРЕБАК,
«Погляд».

Вишиванка завжди в моді

Гонитва за світовими модними тенденціями призвела до певного занепаду українського етнічного одягу (був в обігу хіба в сільських глибинках або ж на свято Незалежності), проте в останні роки дизайнери активно використовують автентичні мотиви у своїх колекціях. І не лише у вітчизняних, а й закордонних.

Згадаю, зокрема, про марку «March 11», яку створили двоє українців, котрі живуть у Нью-Йорку, — Світлана Головаченко та Роберт Міщенко. Зазначалося, що дизайнерський одяг має шалену популярність в інстаграмі. Ціна вишиванки цього бренду становить у середньому 500 доларів. У вбранні з нашими етнічними мотивами з'являлися на публіці багато закордонних знаменитостей. Таких, як Адель, Лана Дель Рей, Міла Куніс, Сандра Буллок, Джекі Чан, Ніколь Кідман, Емма Стоун, Тейлор Свіфт та інші.

Щодо вітчизняних дизайнерів, то вони взяли з українсько-

го етнічного стилю не повністю образ, а лише найвизначніші частини костюма. Yuliya Magdych показала чудовий приклад того, як можна зробити традиційний одяг модним. У своїх колекціях використовує мотиви народних вишивок та інших ремесел, удається до ручної роботи. Із вишивкою майстриня поєднала шовк, оксамит і хутро. Також у моделях авторки часто органічно компонується українські орнаменти зі східними силуетами. Нещодавно Келлі Озборн, дочка Озві Озборна, написала у своєму інстаграмі: «Люди можуть думати, що Нью-Йорк — серце моди, але я думаю, що це Україна. Не можу повірити, що я — перша знаменитість, яка вдягла вбрання Юлії Магдич. Запам'ятайте мої слова: Юлія — це наступне велике відкриття в моді».

Ще одним популярним кутюр'є слід назвати дизайнерку Оксану Караванську. Львівська майстриня завжди була при-

хильницею етностилу. Її вишиванки красувалися на подіумах Нью-Йорка та Парижа. Рисою стилю цієї талановитої жінки є ставлення до вишиванки як до зразка одягу класу «люкс» і можливості створити абсолютно ексклюзивну річ. Убрання модельєрка створює вручну. Бренд «Vyshyvanka couture by Karavanska» — з одного боку, повернення до національного коріння, до традиції сприймати одяг не як модну новинку, а як реліквію. З іншого боку, вишиванки відповідають усім вимогам високої моди. Етноодяг — сучасний і завжди актуальний елемент стилю, що в поєднанні з відповідними аксесуарами створює модний образ для свят, мандрівок чи просто гарний настрій у звичайний день.

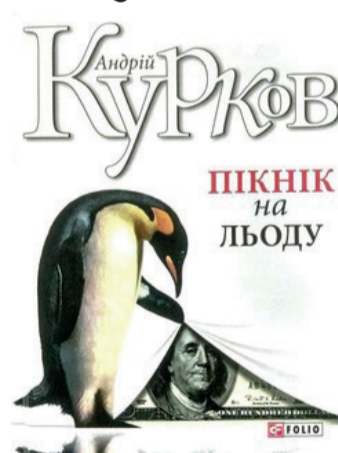
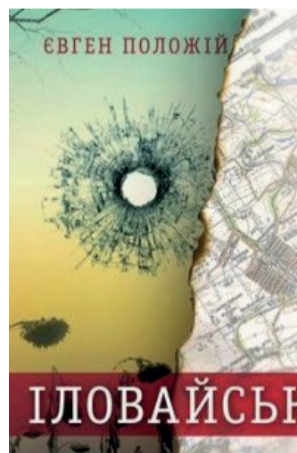
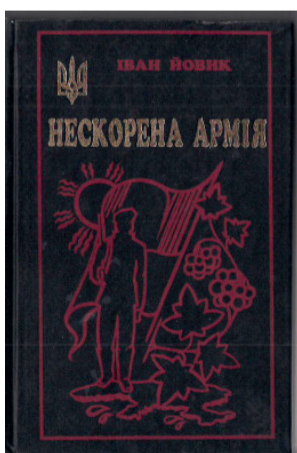
Ольга БАРАНОВСЬКА,
студентка
відділення журналістики
(спеціалізація «Реклама
і зв'язки з громадськістю»).

Ми відкриваємо книгу. Її сторінки чисті. Ми збираємося заповнити їх власноруч. Книга називається «Можливість», а її перший розділ називається «Новий рік»...

city.com.ua

Про декілька цікавих книжок сучасних українських авторів

Чи любимо ми колись Україну сильніше, ніж зараз? Гадаю, що ні. Саме тепер прагнемо краще вивчати рідну мову, заглиблюватися в нашу історію, культуру. Не випадком стало й бажання людей пізнавати вітчизняну літературу, проте твори таких письменників і поетів, як Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Котляревський та інші, уже всі читали багато разів і знають чимало напам'ять. А як щодо вітчизняних авторів кінця ХХ — початку ХХІ століття? Книжки цих митців, хоч і здебільшого присвячені війні та визвольній боротьбі, є не менш цікавими.

Приміром, роман «Дефілада в Москві» (1997) Василя Коже-лянка належить до жанру так званої альтернативної історії. Цю альтернативу можна назва-

ти доволі ризикованою, оскільки в творі бачимо сильну бандерівську державу, яка разом із гітлерівською Німеччиною та іншими країнами знищує сталінський режим і влаштовує 7 листопада 1941 року парад переможців на Красній площі. Текст написаний вельми вигадливо та з гумором; автор нагадує: творити історію та руйнувати міфи ніколи не пізно. Наразі звучить доволі актуально, особливо в цей нелегкий час.

А як щодо книжки «Нескорена армія» 1995 року Івана Йовича? Вона заснована на спогадах одного з учасників визвольних боїв Української повстанської армії. У творі йдеться про три-вожні, важкі часи бойових дій за вільну державу. Видання містить чимало моментів, що

хвилюють, та яскравих картин бойових дій і наче постає коротким уривком із нашої історії, якої ви не знайдете в шкільних підручниках.

Інша книжка сучасного письменника Євгена Положія — «Іловайськ» (2015). Це — історія сотні українських солдатів, учасників Іловайської трагедії, зібрані в цілісну розповідь, побудовану на реальних подіях. Перед читачем постає історія про мужність, героїзм і людяність українських солдатів та офіцерів, котрі були бійцями добровільних батальйонів тероборони; усіх тих, хто опинився в кінці серпня 2014 року в «Іловайському котлі», який прийнято вважати початком російської агресії.

Не обходиться в українській літературі й без детективного жанру. Наприклад, згадаємо

Андрія Куркова, його «Пікнік на льоду», що був уперше опублікований 2000 року. Головний герой твору — безробітний журналіст, котрий дістає доволі незвичайне завдання від однієї з провідних газет, а саме: писати некрологи на живих відомих та впливових людей, які згодом, після написання, помирають. Поступово журналіст розуміє: став учасником гри якоїсь тіньової структури, вибориться із якої навряд чи вдасться живим. Цей кримінальний твір з елементами чорного гумору свого часу був найвідомішою книжкою автора на Заході.

Українську літературу складно уявити без закарпатських імен. Одним із найвідоміших є Дмитро Кешеля. Згадаю про його твір «Родаки» (2016). У

книжці охоплено період сталінського режиму та хрущовської відлиги, а саме йдеться про життя звичайних людей у колоритному закарпатському селі. «В українській літературі так ніхто не пише. На таке читання рідко щастить», «які сильні натери і як красиво живуть», «ні, неможливо таке витерпіти», «який колоритний текст», — одна за одною налітають думки після прочитання. І вже хочеться зустріти отого невгамовного й не за літами мудрого Митрика, без якого роману не було б. А ще виникає бажання почути голоси родаків, без яких не було б такого Митрика. І побачити явма Небесі — «місцину села, де хата його родини», — йдеться на перших сторінках книжки. Твір переповнений цікавими та смішними історіями, написаними частково з елементами закарпатського діалекту, що лише заохоче до прочитання твору.

Література є невід'ємною частиною культури будь-якої країни, і всім громадянам необхідно знати не лише твори шкільної програми, а й розширювати кругозір. Зокрема, і завдяки українським авторам сучасності.

Наталія ПАПП,
студентка
відділення журналістики
(спеціалізація «Реклама
і зв'язки з громадськістю»).

Альма-матер готує випуску «магістр»...

Чекали новоспечені дипломники на цей момент не 9 місяців, а п'ять із половиною років. Усе міцнішали й міцнішали в стінах рідного університету, набиралися досвіду, готувалися морально — невдовзі вже сміливо двома ніжками доведеться вступити в доросле життя. Кожен відправиться в самостійне плавання з тією валізою, яку збирав ще під час студентства. Молодь на факультеті здоров'я та фізичного виховання добре попрацювала, аби залишити альма-матер не з порожніми

руками, а з уже відомим ім'ям. Комплексний іспит, державна атестація — позаду. Ураховуючи обставини в країні, магістри захищалися як дистанційно, так і очно. «Незважаючи на труднощі навчання, випускники змогли продемонструвати високий рівень професійної підготовки. На завершальному іспиті науково-педагогічні працівники кафедри фізичного виховання УжНУ впевнилися в готовності вихованців працювати за обраним фахом. Екзаменаційна комісія також зазначила,

що за необхідності добра фізична загартованість дозволить випускникам стати до лав ЗСУ та прискорити нашу перемогу», — зазначив Валерій Товт, доцент кафедри фізичного виховання в дописі на сторінці у фейсбуку. Великий спорт уже давно знайомий із двома успішними випускниками, які захистили свої магістерські проекти на «відмінно». Роберт Мартон — чемпіон світу, майстер спорту міжнародного класу з боксу, та Єлизавета Пастеляк — майстерка спорту з гандболу.

Р.Мартон розповідає: «Упродовж навчання в УжНУ я був членом збірної України з боксу й виступав на найвищому рівні. Одна з причин високих показників — поєднання здобуття знань в університеті та тренування в збірній. Опанування професії з висококваліфікованими викладачами дозволило докладніше з наукового та практичного поглядів вивчати спорт і його напрямки. Із вибором вишу та факультету вагань не було, адже все життя присвятив спорту. Захист минув легко,

оскільки за п'ять років викладачі вкладали чимало зусиль у наше навчання».

Є.Пастеляк раніше була воротаркою гандбольної команди «Карпати», виступала за збірну та в команді з баскетболу за наш університет, посіла 2 місце в чемпіонаті України серед жіночих колективів суперліги. Дівчина зазначає: «Обрала УжНУ, тому що займалася спортом ще з дитинства. Прийняла рішення: хочу бути тренеркою. Виш дав мені, як і кожному студентові, найкращі роки, а також спеціальну освіту. Навчання не було легким, проте кожен предмет видався по-своєму цікавим. Мені подобається наш університет тим, що кожен викладач намагається знайти особливий підхід до студента. Захист магістерської роботи минув чудово. Мій керівник у всьому допомагав. Тема дослідження тісно пов'язана з видом спорту, яким займаюся, тому мені було цікаво працювати над нею».

Вітаємо магістрів з успішним захистом та бажаємо нових перемог!

Тетяна ЛЕСЮК,
магістерка

відділення журналістики.

Молодь XXI століття: життя та цінності за нових реалій

Про кожне нове покоління прийнято говорити, що воно — зовсім інше. Часто можна почути: дурніше, нахабніше й узагалі гірше за попередні. Але тепер є наукове підтвердження — люди, які народилися з 1995 року до 2012-ого, дійсно істотно відрізняються від інших поколінь. Це пов'язано насамперед із тим, що ростуть в епоху стрімкого науково-технічного прогресу, а це впливає на свідомість і підсвідомість. Тим паче світова павутина своїми величезними кроками поступово дійшла до всіх сфер життя.

Сьогодні доволі поширена думка: XXI століття є поколінням інфантильних особистостей. Переважно вони пристосовані до життя значно менше, ніж батьки в їхньому віці. Через популяризацію інтернету й телебачення з'являються ідеали та канони, яким сучасна молодь намагається відповідати, убачаючи в них щастя.

«Вам нічого не потрібно, вас ніщо не цікавить», — такої думки часто притримуються старші. Та що на думці в юнаків і дівчат, котрі переживають війну? Як змінилося їхнє бачення життя, зокрема цінностей, у складний для нашої країни час? Щоб зрозуміти це, ми опитали кількох студентів нашого університету.

Каріна Курта, представниця філологічного факультету, вважає: «Старше покоління помиляється стосовно молоді, адже вона нині організованіша, планує свій час і дбає про майбутнє. Має значно більше можливостей для здійснення мрій, підтримки молодіжних організацій, а також із раннього віку замислюється над глобальними проблемами світу та їх вирішенням. Із 24 лютого ак-

тивно стала допомагати волонтерам, підтримувала інформаційну війну в соцмережах тощо. У перші дні було дуже важко морально, але наразі ми пристосувалися. Живемо далі та допомагаємо в цьому іншим».

А ось Галина Пясецька з факультету міжнародних економічних відносин мовила: «За теперішніх умов хочеться жити в моменті, тут і зараз, цінувати кожну секунду; але це не означає, що просто розважатись із друзями й залипати в соцмережах, а робити те, чого хоче душа, не відкладати на завтра, адже ніхто не знає, як усе повернеться за ніч».

Артем Биркович, студент фізичного факультету, схожої думки:

«Так, наше покоління живе на повну. Ми хочемо жити, а не існувати. Це і є цінність — робити те, що тобі подобається, вивчати те, що тебе цікавить і йти до мети, що б там не було. То — не просто слова, а правило, яке дуже добре закріпилося саме під час війни».

Старші, які засуджують сучасну молодь, геть забули про те, що теж були в нашому віці. Просто нині юнаки й дівчата живуть у зовсім інший час, однак важливі людські цінності зберегли. Так само кохають і хочуть бути щасливими, як і молоді люди сто чи двісті років тому. Готові підставити плече, коли комусь важко. І мета в житті у них теж є. Тільки шлях досягнення цієї мети трохи відрізняється від попередників, особливо з 24 лютого.

Рената КАСИНЕЦЬ,
Валерія БАБИЧ,
студентки
відділення журналістики.

Номофобія?

Цивілізація принесла в наше життя багато потрібних речей і цим його полегшила. Але й у благах цивілізації є свої «мінуси». Якщо раніше люди боялися темряви, павуків, то сучасні страхи змушують задуматися над користю та шкодою нових технологій. Отож про номофобію...

Можливе нині буття без мобільного телефону? Як не дивно, дехто абсолютно спокійно обходиться без нього. Але для більшості справжня катастрофа — забути пристрій удома, вибігаючи зранку в справах. День, що минув без гаджета, вважається втраченим: скільки нервових клітин пошкоджено, скільки важливих дзвінків пропущено, скільки пліток від друзів не почуто...

Не меншу паніку викликає й те, що раптово «сідає» батарея телефону. Або ж усвідомлення можливості залишитися без зв'язку. Здається, що може бути гірше?! Ми звикли: телефон завжди під рукою — у дорозі, кишені, під час сну під подушкою, на кухні під час обіду й навіть у ванній та в туалеті.

Згідно зі статистикою, на номофобію страждає кожна сьома людина в країні з розвинутою цивілізацією. Які ж симптоми залежності від мобільного? Наскільки сильно ви прив'язані до нього? Ви нервуєте, коли не можете знайти його? Можливо, відчуваєте злість, паніку, дисконфорт, тремтіння в руках і втрачаєте контроль над собою до моменту, поки не знайдете телефон? Ви не можете

вимкнути гаджет навіть за умов, які цього вимагають? Берете «мобілку» із собою на відпочинок, на пляж, у місто, у машину, магазин, до якого йти 2 хвилини, у ванну тощо?..

Номофобію вже давно фахівці визнали у світі як залежність, схожу до алкоголізму, нарко- чи ігроманії. Ба більше, страх через відсутність пристрою мобільного зв'язку навіть унесений до переліку реабілітаційних програм у багатьох центрах допомоги, які працюють із відповідними пацієнтами.

Залежність від телефона, звичайно, не посадить печінку й не вб'є, але токсичний ефект такої прив'язаності до техніки залишає надто помітний слід на спілкуванні з реальним світом.

Крім того, згадаю й про електромагнітне випромінювання. Ідеться про зміни на клітинному рівні аж до появи пухлин. Утрата пам'яті, головні болі, зниження імунітету, несприятливий вплив на роботу ендокринної й серцево-судинної систем, погіршення зору та чимало інших негативних наслідків.

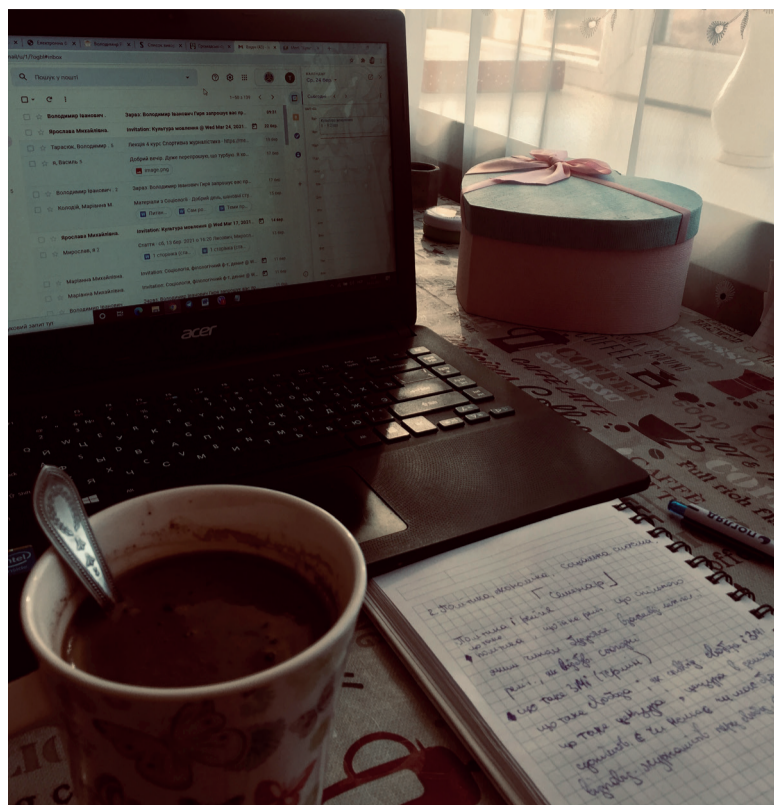
Варто зазначити також, що розмова мобільним під час грози — небезпечна для життя. Телефон є ідеальним провідником електрики. Бажано взагалі вимикати його під час грози на вулиці.

Багато хто помилково вважає: номофобія — не шкідлива звичка. Проте вона може перерости в серйозне психічне захворювання. Тому використовувати телефони дозвано. І гайда по профілактичних засобах проти цієї хвороби XXI століття! Один із найкращих — спілкування наживо. Бажано вживати якомога більше разів на день, а запивати теплою водою приємних емоцій...

За матеріалами з інтернету підготувала

Дарина БАРАНОВСЬКА,
студентка
відділення журналістики.

Захиститися не можна здатися...

Розділовий знак у вигляді коми ще зовсім нещодавно розставляло життя, маніпулюючи обставинами, наче в грі на виживання. Хто кого — розсуди-

ла середя. Захист магістерського диплома залишив глибокий рубець емоцій.

Тричі все робила спочатку, бо комп'ютер забрав при втра-

чанні свідомості в небуття вордівські думки: то переписувала загальні висновки, то доводилося заново давати життя анотації чи вставляти покликання джерел у «практичний» розділ. Гадки не мала, що віддам таку романтичну шану списку літератури й будемо з ним до 3:00 загадково при свічках грати в дивоглядки. Із ноутбуком (усюди зі мною) зв'язок в рази зміцнів, мов із баристами в кав'ярні, що розташована біля роботи. Приходжу туди, наче додому, випереджаю багатослівним монологом: «Арабіка, гаряче молоко, повний стаканчик...», і ще декілька пунктів, займаю улюблене місце, де можна спостерігати, як за скляним вікном метушаться ужгородці. Острівець світла серед суцільної тіняви став прихистком для багатьох бідак, котрі, мов світляки, шукали енергію. Моя ж дипломна народжувалася аж на п'ятьох комп'ютерах! Нічогенький такий підхід. Як ви вже зрозуміли, у кожного з мого оточення на робочому столі з'явився файл «Магістерська. Лесюк» (до слова, документ сміливо можна

відправити в кошик. Остаточний варіант уже оселився на кафедрі журналістики). І ще я пішла далі, ніж у кафе... Бо у вечірні суботи та неділі вирушала аж до офісу великого торгового центру, серцем якого в той час пульсував генератор.

Під час наукових розвідок дійшла й таких висновків. Людство генерує людяність. І доки така арифметика матиме силу, життєві негаразди нас не здолають. У всіх моментах опускання рук насичували енергією ті, хто був поряд. На запитання в будь-який час доби відповідав керівник, підлаштовувався до походів у кав'ярню «на світло» (як же трансформувалося звичне «на каву!»), ділився досвідом, літературою, навіть науковою етикою...

Звісно, аналізувати авторську програму без авторки можна, проте, коли є унікальна можливість випитати про досліджене й підтвердити або ж спростувати свої припущення, нехтувати змогою не стала. Тому фокус за кавуванням трохи змістився, але допоміг глибше пірнути в невідомість телевізійного океану.

І навіть на технічні нюан-

си знайшовся комп'ютерний фіксик, який терпеливо (а це особливо важко при моїх бурхливих емоціях у той час) лагодив те, що я випадково, а іноді не зовсім, клацала.

Мати багато друзів — насправді розкіш, яка є не в кожного. Однак мені й тут поталанило. Бо на термінове прохання зовсім безкорисливо зголосилися зробити переклад анотації.

Нехай цей спомин буде додатковою маленькою подякою, бо йдеться не лише про науковий проект. Ці люди були провідниками на всіх етапах мого навчання тут. А студентам, які вже вступили й іще вступатимуть в УжНУ, мій досвід нехай послугує своєрідним дзеркалом-нагадуванням, де вони будуть бачити, що по той бік досягнень зазвичай залишаються ті, хто підтримує, наставляє та й загалом налаштовує на позитив. І нехай усі середі (і не тільки) завершуються приміткою «відмінно», а коми життя ставити там, де їм місце!

Тетяна ЛЕСЮК,
магістерка

відділення журналістики.

Сльозливе прощання з містом над Ужем

Полюбила Унгвар усім львівським серцем: навіть досконалі недосконалості у вигляді затоплених вулиць, нерівності бруку, скверів, що навіть і не думали чепуритися, уже не в силі змінити позитивних вражень, бо, коли справді любиш, маленькі вади розцінюєш за принади. Наша історія — не про любов із першого погляду. Ми пройшли через відторгнення, прийняття й тоді вже затамований погляд, короткі зітхання, тугу під час довгих розлук.

Ужгородські вулиці полюбивши автентичною привабливістю: аристократичні старі будинки з вигинами півмісяця балконів, квіт грайливих сакур, сонячні липові алеї, аромат свіжозвареної кави. Приємне мерехкотіння ліхтарів на набережній, наче світлячки зібрані грати в квача (ще до часів суцільної темряви), заліплені осінніми листями бруку, мовчазні набережні ранкових субот і неділей, де лише загартовані особи — поціновувачі домашніх улюбленців — і люблячі мамці з візочками набираються сміливості промінати лінійний ранок на прогулянку ще сонним містом. Тепла водичка Ужа, що обіймала ніжки хвильками, масажуючи стопи гострим і не дуже камінням. Приємні літні вечори, де небокрай повільно ховав за пазуху сонце, або морозні дні, коли частина «БАМу» ставала

втіленням казки через іще недоторканість засніженої землі людськими топанками.

Усе це завжди пульсуватиме спогадами про моє студентське місто. Ледь чи не в кожному куточку Ужгорода оживають у пам'яті зустрічі з дорогими серцю людьми, розмови, прогулянки, побачення. Достеменно вже вивчила, у який заклад слід іти по смачну каву, достойне какао, апетитну піцу чи свіжий салат. Знаю, у якій аптеці прийнятний фармацевт, котрий дасть правильну пораду, на яку літургію (із трьох) варто поспішити в неділю, а де є великий асортимент улюбленої біжутерії.

Буду сумувати за кур'єрським етапом, що допоміг вивчити всі локації факультетів УжНУ, а заодно й познайомитися з багатьма людьми; за роботою в колективі — редакційній маленькій родині, у якій училася не тільки працювати, а й жити.

Ужгород — місто спокою, любові, становлення та дорослішання, знайомства з новою собою. Залишаю частинку душі тут, забираю любов і спогади, виділивши особливе місце в кишені біля серця, у нове — колишнє життя. Дякую університету, адже саме альма-матер стала осередком усіх подій і містком для знайомства з тими, хто робив моє буття особливим. А далі — СПОГЛЯДАЮ в майбутнє.

Тетяна ЛЕСЮК,
магістерка
відділення журналістики.

Від редакції: дорога Таню! Ми із сумом із Вами прощатимемося. Ви були справжньою творчою перлиною нашого невеликого колективу. І хоч у подальшому сподіваємося на нові зустрічі, матеріали, але все одно це буде новий етап у житті. Без нього не

можна! Але за тим відрізком життя «Погляду», який обійшов Вас, справді сумуватимемо. Спасибі Вам за Ваші есе, статті й інші публікації, насичені домашньою та християнською енергетикою. Ви вмієте любити навіть

там, де іронізуєте, Ви помічаєте, там, де здавалося, нічого немає. Ви були справжньою душею поглядівського колективу. І безумовно, залишитеся нею. Шкода лише, що вже тільки в історії редакції та колективних спогадах...

АНЕКДОТИ

Не хочу хвалитись, але я збрала пазли за 1 день. Хоч на коробці написано «3-4 роки».

У нашій сім'ї зарядкою займаються лише мобільні телефони...

—У Вас є рекомендації з попе-

реднього місця роботи?

— Так, мені там порекомендували знайти іншу роботу.

— Привіт! Ти можеш говорити?

— Так. Із трьох років.

— Що Вам заважає зараз схуднути?

— Відчуття голоду!

Увімкнула телевизор... Не зрозуміло, як і куди писати коментарі й ставити вподобайки... Де робити репост? Вимкнула...

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням: uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues. Азнайомившись з матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці газети в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 50. Ціна — безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 03.01.23. Засновник і видавець — ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52-27-37, 067-350-17-94. Наклад — 1000 примірників. Формат А3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальна за випуск номера: М. Б. Гараздій.

Головний редактор:
В.Ю.ТАРАСЮК.

Художній редактор:
К.В.ЖЕРЕБАК

Коректор:
М.Б.ГАРАЗДІЙ.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.